

Econoom David Autor: 'Automatisering trof de middenklasse, AI kan dat herstellen'

Publicatiedatum 31 augustus 2024 (Marijn Jongsma)

Automatisering trof de middenklasse hard, zegt de Amerikaanse econoom David Autor, maar kunstmatige intelligentie brengt beter betaalde banen weer in zicht. Duurbetaalde professionals vechten echter terug. 'In de VS worden hele veldslagen gevoerd over wie wat mag doen.'

In het kort

Automatisering maakte werk eenvoudiger, waardoor de concurrentie aan de onderkant van de arbeidsmarkt toenam.

Volgens econoom David Autor brengt AI beter betaalde banen weer in zicht, omdat meer werknemers ingewikkelder banen kunnen uitvoeren.

Alles staat of valt met de toepassing van de nieuwe technologie, ook in het onderwijs.

Kunstmatige intelligentie kan de middenklasse versterken, nadat die door eerdere technologische revoluties zwaar werd getroffen. Dat stelt de Amerikaanse econoom David Autor, die eerder juist hamerde op de negatieve sociale gevolgen van globalisering en automatisering.

The Economist noemde hem daarom 'de academische stem van de Amerikaanse werknemer', een predicaat waar Autor zelf wat lacherig over doet. 'Mijn kinderen maken me daar voortdurend belachelijk mee. Oh kijk, daar hebben we de stem van de arbeider die schoenen gaat bestellen op Amazon.'

Het FD spreekt Autor, hoogleraar aan het Massachusetts Institute of Technology (MIT), in het Rotterdamse Marriot Hotel. Hij sprak donderdag op het gezamenlijke jaarcongres van de European Economic Association en de Econometric Society, deze keer gehouden op de Erasmus Universiteit Rotterdam. De titel van zijn lezing: 'Vervangt automatisering experts of voegt het expertise toe? Het antwoord is ja.'

Autor, die zijn carrière begon als softwareontwikkelaar, moet zelf hartelijk lachen om zijn taalgrapje. Maar de ondertoon is serieus: 'Bij elke technologische verandering zijn er mensen die profiteren, en mensen die zwaar de dupe zijn. De afgelopen veertig jaar was er een tweedeling op de arbeidsmarkt. Veel mensen hebben geprofiteerd, veel niet. Gemiddeld ziet het plaatje er niet zo goed uit.'

Hoe verklaart u die tweedeling op de arbeidsmarkt?

'Vóór de industriële revolutie waren er veel handwerkslieden, zeer ervaren experts op hun terrein. Die beroepsgroep werd gedecimeerd door de industrialisering. De massaproductie mislukte in sociaal opzicht. Zes decennia lang stegen de arbeidslonen in het Verenigd Koninkrijk niet, want ambachtslieden werden deels vervangen door kinderen en ongetrouwde vrouwen die gevaarlijk en geestdodend werk deden waarvoor geen opleiding was vereist. Pas later, toen er banen kwamen waarvoor je moest kunnen rekenen en lezen, nam de waarde van arbeid toe.'

Althans tot de opkomst van automatisering, begin jaren 80, schetst Autor. Computers en robots gingen taken uitvoeren die eerder het domein waren van opgeleide werknemers — net zoals machines eerder fysiek zware arbeid vervingen. ‘Zo verdwenen veel banen in productie en administratie, waar de middenklasse haar geld verdiende. Leidinggevend en hoger opgeleiden daarentegen kregen sneller toegang tot informatie, waardoor hun expertise nog waardevoller werd. De middenklasse vertrok naar de dienstensector, zoals de horeca, de schoonmaakbranche, het transport.’

Waardevol werk, haast Autor zich te zeggen, maar niet geweldig betaald. ‘Het probleem is dat vrijwel iedereen dat werk kan uitvoeren. Als een baan expertise vergt, dan komen alleen degenen met een opleiding daarvoor in beeld. Wordt het werk simpeler door automatisering, dan concurrer je met heel veel mensen op de arbeidsmarkt. Waarom is het salaris van kassières niet harder gestegen? Ze zijn veel productiever dan vroeger, nu ze artikelen alleen nog maar over de scanner hoeven te halen. Nogmaals: omdat bijna iedereen het kan doen. Het tegenovergestelde geldt voor luchtverkeersleiders op luchthavens, al kunnen die ook niet zonder moderne techniek: ze moeten duizenden uren aan training doorlopen.’

Waarom kan AI volgens u de middenklasse juist versterken?

‘AI is totaal anders dan computers die vaste regels volgen. Het is heel goed in leren, verbanden leggen. Het ondersteunt werknemers in het nemen van besluiten, of het nu gaat om de zorg, de juridische sector of marketing. Het kan ook dienen als vangrail, bijvoorbeeld in de zorg: pas op, deze twee medicijnen gaan niet samen. Dus AI stelt meer mensen in staat om banen uit voeren waarin je zelfstandig beslissingen moet nemen. En daar zit het geld.’

‘Software ontwikkelen is voor de meeste mensen heel moeilijk. Met AI kunnen meer mensen dat. Zorgpersoneel kan eerder een diagnose stellen of medicijnen voorschrijven, en dus een deel van de taken uitvoeren die nu voorbehouden zijn aan dokters. We leven nu in een wereld waarin er schaarste is aan duurbetaalde, niet al te efficiënt werkende specialisten zoals medici, juristen en ontwerpers. Hun diensten zijn daardoor duur. Je zit aan verkeerde kant als je er veel geld aan uitgeeft zonder dat je zelf zo’n specialist bent. Voor de meeste consumenten is dit geen goede wereld. Dat kan veranderen als we die activiteiten efficiënter organiseren en dus goedkoper maken, en meer mensen in staat stellen ze uit te voeren.’

Dat zal ongetwijfeld een tegenreactie van hoogopgeleiden uitlokken. Die hebben doorgaans een goede lobby.

‘O, zeker. We zien dat nu in de VS, waar hele veldslagen worden gevoerd over wie wat mag doen. Verpleegkundigen mogen nu bepaalde diagnoses stellen, medicijnen voorschrijven. Ze hebben daar decennia voor gevochten, en de American Medical Association heeft bij elke stap geprobeerd ze tegen te houden. Professionele gilden doen dit voortdurend om te voorkomen dat de waarde van hun eigen beroep erodeert. Zo willen tandartsen in de VS niet dat assistenten gaatjes vullen, ook al kunnen ze dat. Het is verboden, behalve op het platteland van Alaska, waar tandartsen niet heen willen. Naarmate de techniek voortschrijdt wordt het heel moeilijk om dat vol te houden. AI kan heel goed nieuws zijn, als het goed wordt gebruikt.’

Waar kan het dan misgaan?

‘Iedereen denkt bij technologie meteen aan automatisering, maar daar komt de grote vooruitgang niet vandaan. Automatiseren betekent alleen dat je dingen die je al doet, sneller en goedkoper doet. Maar nieuwe technologieën stellen ons ook in staat om dingen te doen die we eerst niet deden. Door machines kunnen we vliegen. Maar het is niet zo dat we al vlogen en dat hebben geautomatiseerd.’

In de toepassing van AI ligt een belangrijke taak voor het onderwijs, denkt Autor. ‘Hoe kunnen we dat aantrekkelijker en beter toegankelijk maken voor volwassenen? De meeste mensen houden niet van klaslokalen. Ken je de grote open online cursussen, waar iedereen het tien jaar geleden over had? Een totale mislukking. Er werd een klaslokaal nagebootst, daar hebben mensen geen zin in. Volwassenen leer je iets door ze wat te laten doen. We kunnen technologie inzetten voor simulaties, net zoals bij piloten, waardoor werknemers ingewikkelder dingen kunnen doen. Dat is wat anders dan automatisering.’

U heeft veel gepubliceerd over globalisering en de gevolgen van de opkomst van China op de wereldmarkt. Is er een relatie met AI?

‘Globalisering en technologie hebben veel gemeen: ze creëren winnaars en verliezers. Ze maken de taart groter, maar sommige taartpunten kleiner. Beide hebben dus grote verdelingseffecten. Toen ik meer dan tien jaar geleden over de China shock begon te schrijven, ging het over textielarbeiders, meubelmakers en schoenproducenten. Miljoenen Amerikaanse banen gingen verloren, maar het waren geen strategisch belangrijke sectoren. Nu gaat het om halffeleiders, elektrische auto’s, energie, telecommunicatie. Dat zijn sectoren die we niet mogen verliezen, zelfs als het duur is om ze te behouden. Ze zijn cruciaal voor innovatie. Stel dat we Boeing verliezen, of Europa Airbus, dan zouden we niet zeggen: prima, kopen we goedkope Chinese vliegtuigen. Het is mogelijk dat we ergens in de komende twintig jaar verzeild raken in een oorlog met China. Dan zou het zeer problematisch zijn als we niet onze eigen telecomapparatuur, onze eigen auto’s en onze eigen vliegtuigen kunnen maken. En China ligt nu op ramkoers met de rest van de wereld door met zwaar gesubsidieerde overcapaciteit wereldwijd fabrikanten uit te schakelen. Dat is de strategische keuze van Xi Jinping, die afwijkt van vorige generaties Chinese leiders.’

Autor benadrukt dat het niet de technologie is die bepaalt wat we ermee moeten doen. ‘Dat zijn we zelf. Neem kernsplitsing. Noord-Korea heeft kernwapens, maar geen kerncentrales. In Japan is dat andersom. AI heeft China in staat gesteld om zich te ontwikkelen tot ’s werelds meest effectieve surveillancestaat. We moeten het dus wel goed gebruiken.’